

ONCLE WERE HEROES

*En eerbetoon aan dominee Visser en de Pauluskerk
met de fotografie van Jaap van den Beukel*

Voorwoord

Geen wereld zo divers als het daklozencircuit. Als er één ding is dat ik in al die jaren heb geleerd, dan is 't wel dat dé dakloze niet bestaat. Iedere straatbewoner is uniek. Ze hebben stuk voor stuk een eigen levensverhaal en hun eigen sores. Toch is er één gemene deler: daklozen leven allemaal in onzekerheid. Niemand weet wat de toekomst hun brengen zal.

Meer dan 25 jaar lang bood de Pauluskerk, onder de bezielende leiding van dominee Visser, de Rotterdamse dak- en thuislozen hun enige stukje zekerheid in het leven. Ze konden er altijd terecht voor een slaapplek, een boterham of - voor velen nog belangrijker - een warme knuffel. 365 dagen per jaar, 24 uur per dag. En juist de zekerheid dat er altijd een plek is waar mensen je wél graag zien komen en je wél willen helpen, is voor daklozen die elke dag weer een overlevingsstrijd voeren, van onschatbare waarde.

Ruim een kwart eeuw heeft dominee Visser op de barricaden gestaan. Hij heeft geknokt tegen onrecht en hij heeft de daklozen een stem gegeven. Als iemand een pensioen verdient, dan is het wel deze geweldenaar. Maar tegelijkertijd maak ik mij wel zorgen over zijn vertrek en het verdwijnen van de 'oude' Pauluskerk. Want net als de daklozen, is ook de dominee uniek!

Sander de Kramer
Hoofdredacteur Straatmagazine

Oplage: 600 exemplaren

Versijning: 1 juli 2006

© Dit is een uitgave van Stichting
Butterfly Effect
St Jobsweg 30B
3024 EJ Rotterdam
Telefoon: 010 4667494
e-mail: info@butterflyeffect.nl
website: www.butterflyeffect.nl

Inteiding

Voor u ligt een bijzonder boekwerk: 'Once Were Heroes'. Het is samen met de bijbehorende openlucht tentoonstelling in de afgelopen weken - in samenwerking met de bezoekers van de Pauluskerk - door stichting Butterfly Effect gemaakt. De tentoonstelling en dit boek worden opgedragen aan dominee Hans Visser. Met zijn emeritaat in het vooruitzicht is dit een eerbetoon aan het bijzondere werk dat hij vele jaren voor de daklozen, thuislozen en verslaafden in onze stad heeft verricht.

De Pauluskerk wordt op 1 juli 2006 definitief gesloten. Later dit jaar wordt zij gesloopt om plaats te maken voor het nieuwbouwproject 'De Calypso'. Hierin komt onder meer een nieuwe kerk, maar zonder de huidige opvangfuncties. Rotterdamse dak- en thuislozen worden de aankomende tijd opgevangen op alternatieve locaties. De hechte groep bezoekers én medewerkers valt uiteen. Met de sluiting van de kerk komt een einde aan een tijdperk waarin dominee Visser samen met vele medewerkers en vrijwilligers in dit gebouw onderdak en een veilige haven bood aan velen; daklozen, thuislozen, toevallige passanten, verslaafden en illegalen.

Dit boekje gaat over de huidige bezoekers van de Pauluskerk, en dan met name over dak- en thuislozen. Vijftien modellen hebben zich aangeboden om te poseren, waarvan er uiteindelijk tien zijn geselecteerd voor de tentoonstelling en twaalf voor deze uitgave. Fotograaf Jaap van den Beukel brengt hen op een respectvolle, heldhaftige manier in beeld en zij vormen het middelpunt van de foto. De bijbehorende teksten vormen een verzameling uitspraken, gedichten en korte verhalen van en over de geportretteerde bezoekers die een positieve indruk zullen achterlaten. Hiermee leggen we het leven en het werk van de betrokkenen vast en laten zien dat er ook een andere - positieve - werkelijkheid over hen bestaat.

Wij bedanken hierbij alle bezoekers van de Pauluskerk die hun medewerking aan dit project verleenden. In het bijzonder bedanken wij Stanislaw Tremor, bezoeker en medewerker van de Pauluskerk die het concept 'Once Were Heroes' in beginsel bedacht.

**Stichting Butterfly Effect
Rotterdam, juni 2006.**

DOMINEE VISSER

Hij is niet voor een gat te vangen en je loopt hem niet om ver. **Hij heeft toch zijn nek uitgestoken in de moeilijke tijd toen hij ermee begon** Als die gozer niet in de hemel komt dan slaat dat als een tang op een varken zeg maar. **Hans doet het niet voor God, hij doet het voor jou.** Zijn omstreden aanpak maakt hem bekend. **Hij is niet bang voor confrontatie.** Als je serieus bent, dan kun je altijd bij Hans Visser terecht. **Het is een man die als hij A zegt ook B zegt.** Hij neemt altijd verantwoordelijkheid voor zijn uitspraken. **Visser is een goeie gozer, hij heeft lef ook.** Het is een man met een groot hart. **We zullen hem missen.**

(Verzamelde uitspraken van
bezoekers van de Pauluskerk)

*Het is een koddige man. In zijn onschuld doet hij gewoon
hele goede dingen en op deze manier maakt hij furor.*

MAARTEN EN HANS

*'Ik zou het niet over mijn hart
kunnen verkrijgen, ik warm en
hij koud.'*

'Sinds een jaar of negen zijn we vrienden. Wij zijn altijd bij elkaar om elkaar te steunen. De som der delen is meer dan de delen afzonderlijk zeg maar. Anderen zijn daar soms wel jaloers op. Hij is de enige die een shagje van mij mag draaien, voor de rest niemand. Ik ben niet dakloos. Ik heb een kamer, maar hij slaapt meestal buiten. Dat heb ik vroeger ook wel gedaan. Bij Jungerhans lig je best wel beschut, geen oostenwind, geen westenwind. Dan heb je wel een stuk karton nodig, anders trekt de kou zo omhoog. In de winter als het koud is slaapt hij natuurlijk wel bij mij thuis. Ik zou het niet over mijn hart kunnen verkrijgen, ik warm en hij koud.'

YEKLEF

‘De bezoekers hier zijn allemaal normale, goede en lieve mensen.

Het zijn alleen ongelukkige mensen.

Drugs zijn helaas soms wel de baas over hen en haalt dan het slechtste in hen naar boven. Echt slecht zijn deze mensen niet, want we zijn allemaal kinderen van God.'

'Je hoort ouders wel eens tegen hun kinderen zeggen: 'pas op voor hem' als ze hier langs de kerk lopen. Maar ze hoeven niet bang te zijn, maak kinderen alsjeblieft niet bang voor ons. Ze moeten zeggen: 'die persoon is ziek' en leg hen uit wat de ziekte is. We zijn niet gevaarlijk of crimineel, dat soort mensen vind je hier juist niet. Helaas is dat wat de meeste mensen denken.

Maar er komen hier alleen mensen die winkeldiefstal plegen en dat is om hun verslaving te kunnen betalen.'

'De Pauluskerk is open voor iedereen; voor zwakkeren, voor mensen met problemen. Mensen kunnen hier altijd terecht, dag en nacht, en zij voelen zich veilig op deze plek. De politie mag niet zomaar binnenvallen, dat zijn afspraken die gemaakt zijn.'

BRYAN

‘Visser is iemand die vecht voor mensenrechten’

'Dominee Visser is een rechtvaardige, open man. Hij doet veel voor zijn medemensen en heeft een hechte band met de gebruikers. Dat kan niet iedereen zomaar. Hij ziet je als mens en niet als junk, als object of als ongedierte. Wij zijn mensen, daarom. Er zijn mensen die vechten tegen armoede, anderen houden zich bezig met kankerbestrijding of strijden gewoon voor een beter leven. Visser is iemand die vecht voor mensenrechten, het recht van de mens.'

Ik weiger te leven met louter kil verstand.

Ik doe niet mee aan de ‘gevoelsarmte.’

Stanislaw Gremor

'Ik ben en blijf positief ingesteld. Dat blijf ik, hoe negatief het er soms ook uit ziet. Het is maar net hoe je jezelf opstelt.'

TEUN

'Elke avond sta ik hier bij de ingang van deze parkeergarage. Het is een goede plek. Dat was wel een gok in het begin. Maar inmiddels is alles officieel geregeld, het staat ook op mijn pas. De portiers van de parkeergarage kennen me nu wel. Laatst mocht ik mijn tas een nachtje in het kantoortje daar laten staan. Ze weten dat ik niet bedel en ze zien dat ik echt iets doe voor mijn geld.'

'Ik verkoop de straatkrant en ik geef de automobilisten het kaartje uit de automaat aan. Sommige mensen, vaste klanten kun je wel zeggen, kopen altijd een krantje of geven elke week geld. De een geeft iets als hij komt aanrijden, de ander als hij wegrijdt. Er parkeren hier veel bezoekers van het casino, die geven soms alleen iets als ze veel gewonnen hebben.'

'Rond de kerst kreeg ik een tweedelig pak van de Pauluskerk. Dat deed ik aan terwijl ik hier stond. Ik zag er pico bello uit en dat waardeerden de mensen enorm, ze verwachtten het namelijk niet. Veel straatkrant verkopers zien er juist altijd zo sjofel mogelijk uit. Eén man gaf me zo hup 50,- euro, een ander gaf me een tientje. Toen bleek dus hoezeer ze het waardeerden dat ik zo gekleed was.'

FROUKE

'In heel Nederland is de Pauluskerk bekend. Sommigen noemen het een afvoerputje. Mensen komen van heinde en verre omdat ze hier nog terecht kunnen. Als je echt niet meer weet waar je naar toe moet gaan, dan kom je naar Rotterdam en dan ga je naar de Pauluskerk. Vorige week nog kwam er ook iemand 's nachts aan. Dat was een man die met zijn laatste geld benzine had gekocht om hierheen te kunnen rijden. Iedereen is welkom en mag hier binnenkomen. Het positieve aan deze plek is dat er veel verschillende culturen en geloven samenkomen; moslims, christenen. Iedereen gaat met elkaar om en leert van elkaar. De bezoekers hier zijn geïntegreerd, precies zoals het gemeentebestuur wil.'

'Sommige bezoekers hier zijn als bloemen in de woestijn.'

JANNEMAN

'De toekomst? Het kan vriezen, het kan dooien.'

'Bijna elke dag overdag ben ik hier in de kerk te vinden. Ik ben best honkvast kun je wel stellen. Noem mij nou een plek in Rotterdam waar je zoals hier een beetje gezellig kunt zitten, relaxed, oud bruin, zoals een bruine kroeg. Achter in de kerk heb ik een kantoortje met een computer, voor mijn werk. Jarenlang was ik voorzitter van de cliëntenraad. Tegelijk met de sluiting van de kerk wordt deze opgeheven. In het nieuwe gebouw komt er wel weer een nieuwe raad, maar voorlopig houd ik het even voor gezien. Ik zoek een nieuwe baan en nieuwe bezigheden.'

'Een tijdperk is afgesloten. Het tijdperk van de Pauluskerk zoals het was. Nu is het wachten op de dingen die komen gaan en is het de vraag of alles weer op zijn pootjes terecht komt. De toekomst? Het kan vriezen, het kan dooien.'

DICK

'Ze noemen me ook wel 'Trickie Dickie' of 'John de Wolf'. Vind je niet dat ik op hem lijk, een beetje dat ruige? Beroemd en berucht kun je zeggen.

Ik kom vaak op de televisie. Mylène de la Haye heeft eens een rapportage over mij gemaakt van een half uur, dat is lang hoor. Ook bij 2Vandaag is eens iets over mij uitgezonden. En Amanda Spoel heeft mij een keer geïnterviewd. Zij is echt een heel aardige, sympathieke vrouw. Weet je waarom? Dat is echt bijzonder. Elk jaar

stuurt ze mij een envelop, voor mijn verjaardag, een envelop met een kaartje en wat geld. Dat doet ze al heel lang en ze vergeet het nooit. Ze weet precies wanneer ik jarig ben. Kijk dat soort mensen heb je ook.'

‘In deze kerk bestaat geen wij en zij. Er heerst geen regime.

Het is hier heel persoonlijk.’

TOM

'Ze zeggen toch wel eens: 'die hoort bij het meubilair'. Dat geldt ook voor sommigen hier bij de Pauluskerk, zij horen hierbij, bij dit gebouw.

Wat gaat er straks met hen gebeuren?'

Ik voel me in zo weinig huisjes thuis....

gejaagd, gejaagd, gejaagd.

Stanislaw Gremor

'Verslaafden zijn mensen met kwaliteiten, soms hebben ze meer en soms gewoon andere kwaliteiten.'

'Deze tekst moet raken. Het kan niet hard genoeg zijn wat mij betreft. Vooral voor de mensen die altijd met een grote boog om je heen lopen, degenen met de vooroordelen. Want als je aan dat soort mensen vraagt: "Kent u een dakloze dan?" Dan zeggen ze: "Neeééé".

Al ben je verslaafd, betekent het nog niet dat je afgeschreven bent. Heb geen vooroordelen over ons. Verslaafden zijn mensen met kwaliteiten, soms hebben ze meer en soms gewoon andere kwaliteiten.'

WIL

'Sommigen van ons zijn rozen op een mesthoop.

Een roos groeit ook het mooist op mest. Hans Visser geeft mensen die overleden zijn ook allemaal symbolisch drie rozen. Tijdens de ceremonie houdt hij ze in zijn handen en later legt hij ze naast elkaar op de kist. Eén roos voor hoop, één roos voor liefde en één roos voor de onuitputtelijkheid van Gods grootheid.'

'Jarengeleden liep ik eens in de buurt van Oostplein toen er een vrouw naar me toekwam die zei: "Hier in deze prullenbak moet je straks ook nog even kijken" en ze deed er een envelop in. Het was vreemd maar het maakte me ook wel nieuwsgierig.

Ik ging natuurlijk meteen kijken wat erin zat. In de envelop zat een heel lief briefje. Hierop stond dat ze hoopte dat ik snel hulp zou gaan zoeken. Ook had ze er geld bijgedaan 'om iets fatsoenlijks aan eten te kopen' schreef ze.'

'Over de situatie waarin wij ons nu bevinden kun je zeggen: we zijn gewikt, we zijn gewogen en we zijn te zwaar bevonden, of te licht dat kun eigenlijk ook zeggen.'

Het einde van de Pauluskerk
Gestopt wordt nu Gods werk,
gesloopt de kerk.

Daar waar wij veilig waren,
komen nu werkmansblaren.
Niemand die het stoppen kan,
er komt alleen ellende van.

Daar waar eens het woord God klinken mocht,
staat nu een gebouw op de tocht.
Als ik het eens zeggen mocht,
wilde ik dat men elders zocht.

Wij die alleen voor wat vrijheid vochten.

Colofon

Dit project is mogelijk gemaakt door Stichting Butterfly Effect.

Initiatief: Stanislaw Tremor

Conceptontwikkeling: Gaby Guzman en Roya Hamburger

Productieleiding: Roya Hamburger en Edgar Kapp

Ontwerp: Roya Hamburger

Fotografie: Jaap van den Beukel

Assistentie: Gilad Okashi en Henk-Jelle de Groot

Interviews: Madelon Stoele

Tekst: Madelon Stoele (eindredactie), met redactionele bijdrage van

Stanislaw Tremor en alle geportretteerde bezoekers

Drukwerk: De Nieuwe Grafische, Rotterdam

Met dank aan:

De bezoekers van de Pauluskerk

